ECLI:LV:KUAT:2018:1026.C33364517.4.S
Lietas Nr.C33364517
Lietas arhīva Nr.CA-0293-18

S P R I E D U M S

LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ

Liepājā 2018.gada 26.oktobrī

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija:

tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese R.VĪVA

tiesneses A.KLAIŠE un L.KRAULE

ar tiesas sēdes sekretāri E.MAZO

izskatīja atklātā tiesas sēdē sakarā ar /pers. A/ un /pers. B/ apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2018.gada 14.jūnija spriedumu civillietu AS "Swedbank" prasībā pret /pers. A/ un /pers. B/ par parāda piedziņu.

Civillietu tiesas kolēģija

k o n s t a t ē j a:

2017.gada 16.janvārī AS "Swedbank" cēlusi Rīgas rajona tiesā prasību pret /pers. A/ un /pers. B/, lūdzot piedzīt solidāri no atbildētājiem kā /datums/Kredītlīnijas līguma Nr./numurs/(ar grozījumiem /datums/) galviniekiem 171300,62 EUR un tiesas izdevumus, atzīt prasītājam tiesības par laiku līdz sprieduma pilnīgai izpildei saņemt likumiskos 6 % gadā no piespriestās un neatmaksātās parāda summas. Prasība pamatota uz Civillikuma 1402., 1587., 1590., 1943., 1946., 1670., 1682., 1692., 1698., 1702., 1703., 1753., 1756., 1759. un 1763.pantu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 32.[1]panta pirmo daļu, ātrākas izskatīšanas nodrošināšanai, lieta nosūtīta izskatīšanai Liepājas tiesā (pēc reorganizācijas Kurzemes rajona tiesa).

Ar Kurzemes rajona tiesas 2018.gada 14.jūnija spriedumu prasība apmierināta un izlemts jautājums par tiesas izdevumu piedziņu. Tiesa konstatējusi, ka /datums/starp AS "Hansabank" un SIA "/Nosaukums/" noslēgts kredītlīnijas līgums (ar grozījumiem /datums/) par kredītlīnijas piešķiršanu, ar limitu 199000 EUR apmērā līdz 2009.gada 29.novembrim. Kredītlīnijas limita darbības termiņa pēdējā datumā izlietotā un neatmaksātā kredītlīnijas limita summa bija 184739,10 EUR. Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas /datums/ spriedumu lietā Nr./numurs/ izbeigts SIA "/Nosaukums/" ārpustiesas tiesiskās aizsardzības process un pasludināts maksātnespējas process. Prasītājs pieteicis nodrošinātā kreditora prasījumu 174075,83 EUR (Ls 122341,19) apmērā, kuru veido izlietotais un neatmaksātais kredītlīnijas limits un minētais prasījums atzīts pilnā apmērā. Ar /datums/lēmumu SIA "/Nosaukums/" maksātnespējas process izbeigts un ar /datums/Uzņēmumu reģistra valsts notāra lēmumu Nr./numurs/ uzņēmums likvidēts. Parāda neatmaksātais apjoms 171300,62 EUR.

Tiesa konstatējusi, ka lietā nav strīda par maksātnespējīgā uzņēmuma parāda apjomu. Atbildētāji ar /datums/galvojuma līgumiem uzņēmušies saistību, kā pats parādnieks atbildēt par sabiedrības saistībām un atteikušie no tiesībām prasīt, lai prasītājs ar piedziņu vispirms vēršas pie parādnieka. Atbildētāji bija sabiedrības vienīgie dalībnieki kredītlīnijas līguma saistību izpildes termiņa iestāšanās brīdī un maksātnespējas procesa laikā līdz 2015.gada 22.decembrim, kā arī valdes locekļi ar tiesībām pārstāvēt sabiedrību atsevišķi līdz brīdim, kad administratoram tika piešķirtas tiesības pārstāvēt sabiedrību no 06.07.2009-21.09.2010, viņi arī veikuši maksājumus kredītlīnijas līguma daļējai dzēšanai. /pers. B/ ar administratora lēmumu 2010.gada 4.oktobrī iecelts par parādnieka pārstāvi maksātnespējas procesā, bet /pers. A/ bijis parādnieka valdes loceklis, kurš parakstījis ārpustiesas tiesiskās aizsardzības pasākumu plānu.

Tiesa secinājusi, ka Civillikuma 1702. un 1703.panti neparedz imperatīvu pienākumu kreditoram vērst savu prasījumu vispirms pret galvinieku, ja tas uzņēmies galvojuma saistību kā pats parādnieks vai parādniekam iestājusies maksātnespēja, bet gan paredz tikai šādas kreditora tiesības. Likums neaizliedz kreditoram vispirms vērsties ar prasījumu pret galveno parādnieku. Tas nozīmē, ka kreditors ir tiesīgs izvēlēties, vai celt prasību pret galveno parādnieku, galvinieku vai abiem vienlaikus. Kreditora vēršanās vispirms pret galveno parādnieku, nav pamats secinājumam, ka viņam vairs nav tiesības prasīt galvojuma līguma izpildi. Pēc parādnieka maksātnespējas procesa pabeigšanas un izslēgšanas no Komercreģistra, galvojums no papildu saistības ir pārtapis par patstāvīgu saistību, vienlaikus arī kreditora prasījums pret galviniekiem no galvenajam prasījumam piederīga prasījuma kļuvis par patstāvīgu. Maksātnespējas process nav pamats galvinieku atbrīvošanai no atbildības pret banku no parādnieka nesaņemtā parāda apjomā un prasītājam nebija pienākums vispirms vērsties pret galviniekiem.

Nav pamata uzskatīt, ka atbildētāji nezināja par parāda esību un tā samaksas pieprasījumu no bankas puses, jo bija parādnieka vienīgie dalībnieki kredītlīnijas līguma saistību izpildes termiņa iestāšanās un parādnieka maksātnespējas procesa laikā. Līdz ar to atbildētāju atrunas, ka viņiem individuāli netika paziņots par parāda samaksas nepieciešamību, tiesa vērtējusi, kā formālas. Zinot, ka sabiedrībai ir kredītparāds pret banku, kuram iestājies atmaksas termiņš, atbildētājiem, kā galviniekiem, bija tiesības labprātīgi un operatīvi atmaksāt parādu, un vērsties ar regresa prasību pret sabiedrību gan pirms, gan pēc maksātnespējas pasludināšanas, taču šīs tiesības atbildētāji nav izmantojuši.

Tiesa nav konstatējusi Civilprocesa likuma 1714.pantā norādīto prasītāja neatvietojamas vilcināšanās pazīmi, ņemot vērā, ka sabiedrībai bijis noteikts ārpustiesas tiesiskās aizsardzības process un vēlāk arī maksātnespējas process, kura ietvaros prasītājs savas pretenzijas izteicis sabiedrībai, cenšoties risināt saistību izpildes iespējas ar galveno parādnieku, nevis no tās saistību nodrošinātāja – fiziskām personām. Tas, vai kreditors ir vērsies pie galvenā parādnieka un kādas darbības šajā sakarā ir veiktas, neietekmē ekspromisoriskā galvinieka saistības un kreditora tiesības saņemt neizpildītās saistības no galvinieka. Minētais izriet no galvojuma mērķa – kā saistības izpildes nodrošinājums galvojums dod tiesības kreditoram gūt apmierinājumu no galvinieka, ja kādu iemelsu dēļ galvenais parādnieks nespēj izpildīt savas saistības.

Tiesa konstatējusi, ka atbildētāji nepamatoti atsaukušies uz kreditora neatvainojamu vilcināšanos, kas izriet no savstarpējā līgumā pielīgtā. Gramatiski iztulkojot līguma 7.3.punkta saturu, izvērtējot zināmo faktoloģiju attiecībā uz galvenā parādnieka maksātnespējas iestāšanās laiku, maksātnespējas izbeigšanas laiku, galvojuma akcesoro dabu, prasības celšanas laiku, tiesa atzinusi, ka līgumā noteiktais piecu gadu termiņš no saistību izpildes iestāšanās brīža nav pārkāpts.

Tiesa atzinusi par nepamatotu atbildētāju argumentu, ka galvinieki nav parakstījuši kredītlīnijas līguma grozījumus, līdz ar ko viņiem nav jāatbild par uzņemtām saistībām. Galvenās saistības ierobežojumi vai citādi galvenā parādnieka tiesiskā stāvokļa uzlabojumi pēc vispārējā principa ierobežo arī galvinieka saistības, tomēr konkrētā gadījumā saskaņā ar kredītlīnijas līguma grozījumiem veiktas izmaiņas attiecībā uz kredīta atmaksas termiņu. Minētais nav pamats uzskatam par galvinieku atbildības izbeigšanos vai samazinājumu saskaņā ar Civillikuma 1696. un 1697.pantu.

Pamatojoties uz tiesu praksi, Civillikuma 1893., 1896., 1905., 1910.pantu un Komerclikuma D daļas normām, tiesa secinājusi, ka galvojums, kā akcesoriska jeb papildus (blakus) saistība var pastāvēt, kā patstāvīga prasījuma izpildes objekts, un līdz ar to uz to attiecināms noilguma termiņa skaitījums no brīža, kad tas par tādu ir kļuvis. Ņemot vērā, ka SIA "/Nosaukums/" kļuvusi maksātnespējīga, tā maksātnespējas process izbeigts /datums/, no minētā brīža blakussaistība kļuvusi par patstāvīgu saistību, ir zināms galvenā parādnieka nesamaksātā parāda summa, prasījums pret galviniekiem sāk tecēt no jauna. Prasība celta tiesā 2017.gada 16.janvārī, t.i. ievērojot atbildētāju norādīto 3 gadu termiņu pēc Komerclikumā noteiktā noilguma termiņa.

Atbildētāji/pers. A/ un /pers. B/ iesnieguši apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2018.gada 14.jūnija spriedumu, lūdzot to atcelt. Norāda, ka tiesa apmierinot prasību balstījusies nevis uz tiesību normām, bet uz tiesu praksi un citās lietās izteiktajām atziņām, nevērtējot to kopsakarā ar izskatāmās lietas apstākļiem.

Nekonstatējot noilguma iestāšanos lietā, tiesa atsaukusies uz Zemgales apgabaltiesas 2017.gada 11.aprīļa spriedumu lietā Nr.C31374514, kurā vērtēta noilguma termiņa iestāšanās saistībā ar ķīlas tiesības realizāciju. Ņemot vērā, ka galvojums ir saistību tiesība, bet ķīla ir lietu tiesība, tiesa nepamatoti atzinusi ķīlas tiesību par galvojumam līdzīgu saistību un atsaukusies uz tiesu paksi, kas izskatāmajā lietā nav piemērojama.

Norāda, ka banka ir komersants uz kuru attiecināma speciālā tiesību norma -Komerclikuma 406.pants un Pārejas noteikumu 16.punkts. Tā kā 2007.gada 29.novembra kredītlīnijas līgums un galvojuma līgumi ir komercdarījumi, no tiem izrietošie prasījumi noilgst trīs gadu laikā. Ne Komerclikumā, ne Civillikumā nav noteikts, ka juridiskās personas maksātnespējas pasludināšana pārtrauc noilguma tecējumu. Līdz ar to tiesa nepamatoti konstatējusi, ka kreditora prasījuma iesniegšana administratoram ir atgādinājums galviniekiem. Atbildētāji bankas atgādinājumu nav saņēmuši. Līdz ar to prasības celšanas noilguma termiņa tecējums skaitāms no 2010.gada 1.janvāra (kad stājās spēkā Komerclikuma D daļa, kas regulē komercdarījumus) un nav pārtraukts, līdz ar to 2013.gada 1.janvārī iestājies prasījuma tiesības noilgums.

Kreditora atgādinājumam, lai tas būtu ielasāms Civillikuma 1905.pantā un pārtrauktu noilguma tecējumu, jābūt paziņotam individuāli un personiski parādniekam, un tajā jābūt nepārprotami paustai kreditora gribai prasīt konkrētās saistības izpildi. Bez tam, 2010.gada 20.oktobra kreditora prasījums adresēts parādnieka maksātnespējas administratoram /pers. C/. Kreditora atgādinājums ir darījums Civillikuma 1403.panta izpratnē, jo tas, pārtraucot noilgumu, groza starp kreditoru un parādnieku pastāvošās tiesiskās attiecības. Tādēļ uz šo atgādinājumu attiecināmi vispārīgie noteikumi par gribas izteikumu. Viena līdzēja gribai nav nozīmes, ja tā netiek darīta zināma otram līdzējam.

Ņemot vērā, ka galvojuma līgumos atbildētāji uzņēmušies saistību kā pats parādnieks, nav saprotams, kādēļ prasītājs pret galviniekiem nav vērsies gandrīz desmit gadu garumā. Saskaņā ar Civillikuma 1703.panta 2.punktu prasītājam bija iespēja celt prasību pret galviniekiem no 2010.gada 11.augusta, kad ierosināta galvenā parādnieka maksātnespēja, jo Civillikums neparedz maksātnespējas procesa pabeigšanu, kā pamatu prasības celšanai pret galvinieku. Līdz ar to prasītājs pieļāvis neattaisnotu vilcināšanos, kas novedis pie tā, ka atbildētāju regresa prasības celšana pret galveno parādnieku Civillikuma 1705.panta kārtībā vairs nav iespējama sakarā ar parādnieka likvidāciju. Bez tam, kreditora pieļautā neatvainojamā vilcināšanās, neprasot saistību izpildi no saistību izpildes termiņa iestāšanās brīža, saskaņā ar Civillikuma 1714.pantu ir pamats galvinieku atsvabināšanai no atbildības.

Ņemot vērā, ka nepastāv īpašs regulējums, kas pārtrauktu noilguma iestāšanos komercsabiedrības maksātnespējas gadījumā, tiesai apmierinot prasību nebija pamata paplašināt Komerclikumā noteikto noilguma termiņu un Civillikumā noteiktos noilguma pārtraukšanas gadījumus.

Prasītājs AS "Swedbank" iesniedzis paskaidrojumus par apelācijas sūdzību, norādot, ka tā kā nepamatota ir noraidāma. Tā kā nav noilgusi galvenā saistība, arī galvojuma saistība nevarēja noilgt. Saskaņā ar Civillikuma 1902.pantu kreditora prasījuma iesniegšana parādnieka maksātnespējas procesā pārtrauca noilguma tecējumu uz visu maksātnespējas procesa laiku no /datums/–/datums/Kreditora prasījuma iesniegšana parādnieka maksātnespējas procesā atbilst kreditora tiesību izlietošanai ceļot prasību tiesā un neietilpst Civillikuma 1902.panta tvērumā.

Atbildētāji nepamatoti atsaukušies uz Civillikuma 1714.pantu, jo prasītājs kā kreditors nav rīkojies nolaidīgi, izdarot piedziņu no parādnieka, un nav pielaidis pēc apstākļiem neatvainojamu vilcinājumu, jo minētā tiesību norma attiecināma uz kreditora darbībām parāda piedziņā no galvenā parādnieka,

nevis no galvinieka.

Atbildētājiem bija visas iespējas atmaksāt parādu un vērst regresa prasību pret sabiedrību gan laikā, kad sabiedrība vēl nebija pasludināta par maksātnespējīgu, gan pēc maksātnespējas pasludināšanas.

Novērtējot lietā esošos pierādījumus, pušu paskaidrojumus un apelācijas sūdzības motīvus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība ir pamatota un apmierināma.

Lietā nav strīda, ka /datums/starp AS "Hansabank" (pēc nosaukuma maiņas 17.03.2009 AS "Swedbank") un SIA "/Nosaukums/" noslēgts Kredītlīnijas līgums Nr./numurs/ (ar grozījumiem /datums/), saskaņā ar kuru prasītājs piešķīra sabiedrībai kredītlīniju ar limitu 199000 EUR apmērā līdz 2009.gada 29.novembrim, ar atmaksas pienākumu par izlietoto kredītlīnijas limitu kredītlīnijas limita darbības pēdējā datumā 2009.gada 29.novembrī (1.sēj., lpp.13-20).

/datums/starp prasītāju kā kreditoru un /pers. A/ un /pers. B/ kā galviniekiem noslēgti analogi galvojuma līgumi Nr./numurs/ un Nr./numurs/ (1.sēj., lpp.26-27). Saskaņā ar galvojuma līgumiem galvinieki uzņēmās galvojuma saistības par parādnieka saistībām pret prasītāju, kas pamatotas ar kredītlīnijas līgumu un atbildēt kreditoram par parādnieka parādu ar visu savu mantu, parādnieka vietā pilnībā samaksāt parādu, kā arī apmierināt blakus prasījumus, atlīdzināt parādnieka vainas vai nokavējuma dēļ nodarītos zaudējumus un radušos tiesāšanās izdevumus, ja kredītlīnijas līgumā noteiktajā termiņā parādnieks nesamaksā parādu. Galvinieki uzņēmās galvojuma saistību kā pats parādnieks un atteicās no tiesībām prasīt, lai prasītājs ar piedziņu vispirms vēršas pie parādnieka.

Kredītlīnijas limita darbības termiņa pēdējā datumā izlietotā un neatmaksātā kredītlīnijas limita summa bija 184739,10 EUR (1.sēj., lpp.21-25).

Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas /datums/lēmumu lietā Nr./numurs/ tika nolemts apstiprināt un īstenot sabiedrības ārpustiesas tiesiskās aizsardzības procesa plānu (1.sēj., lpp.32-65, 77).

Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas /datums/ spriedumu lietā Nr./numurs/izbeigts sabiedrības ārpustiesas tiesiskās aizsardzības process un pasludināts sabiedrības maksātnespējas process (1.sēj., lpp.78).

2010.gada 20.oktobrī prasītājs pieteicis parādnieka maksātnespējas procesa administratoram /pers. C/ nodrošinātā kreditora prasījumu pret parādnieku par kopējā neatmaksātā parāda summu 174075,83 EUR (Ls 122341,19), kuru veido izlietotais un neatmaksātais kredītlīnijas limits (1.sēj., lpp.66). Prasījums atzīts pilnā apmērā.

Ar Latgales priekšpilsētas tiesas /datums/lēmumu izbeigts parādnieka maksātnespējas process un ar /datums/Uzņēmumu reģistra valsts notāra lēmumu Nr./numurs/ parādnieks likvidēts (1.sēj., lpp.79 – 80). Parāda neatmaksātais apjoms sastāda 171300,62 EUR.

Tiesas kolēģija, pārbaudījusi pirmās instances tiesas sprieduma argumentāciju par apelācijas sūdzībā minētajiem apstākļiem atzīst, ka Kurzemes rajona tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir izvērsts un pareizs, līdz ar to saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piektās daļas noteikumiem pievienojas pirmās instances tiesas lietas apstākļu konstatējumam un sprieduma argumentācijai, un Civilprocesa likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus atkārtoti nenorāda.

Papildus uz apelācijas sūdzībā minētajiem argumentiem tiesas kolēģija norāda turpmāk minētos argumentus.

Tiesas kolēģija atzīst par nepamatotu apelācijas sūdzības iesniedzēju norādīto, ka pirmās instances tiesa prasību apmierinājusi, balstoties nevis uz likuma normām, bet uz tiesu praksi, jo no pirmās instances tiesas sprieduma redzams, ka tiesa vadījusies no Civillikuma normām. Savukārt, piemērojot tiesību normas, pirmās instances tiesa atsaukusies uz judikatūru un ņēmusi to vērā, kā to nosaka Civilprocesa likuma 5.panta sestā daļa.

Nepamatots ir atbildētāju arguments, ka uz viņiem neattiecas kredītlīnijas līguma grozījumi, jo nav tiem pievienojušies. No lietas materiāliem redzams, ka /datums/AS "Hansabanka" un SIA "/Nosaukums/" noslēgti grozījumi /datums/kredītlīnijas līgumā Nr./numurs/, ar kuriem mainīts kredītlīnijas limita darbības termiņš no /datums/uz /datums/ar ikmēneša kredītlīnijas limita samazinājuma summu 1000 EUR (1.sēj., lpp.13). Tiesas kolēģija ņem vērā, ka galvojuma līgumos atbildētāji kā galvinieki uzņēmušies "atbildēt arī par visām parādnieka saistībām, kas izriet no Galvenā līguma grozījumiem" (1.sēj., lpp.26, 27), kas nozīmē, ka minētie kredītlīnijas līguma grozījumi viņiem ir saistoši. Bez tam, jāņem vērā tas, ka minēto grozījumu parakstīšanas brīdī abi atbildētāji bija SIA "/Nosaukums/" valdes locekļi ar tiesībām pārstāvēt atsevišķi (1.sēj., lpp.70-72), kas dod pamatu secinājumam, ka viņiem vajadzēja zināt par sabiedrības saistībām, par kurām viņi galvoja.

Atbilstoši Civillikuma 1692.pantam, galvojums ir ar līgumu uzņemts pienākums atbildēt kreditoram par trešās personas parādu, neatsvabinot tomēr pēdējo no viņas parāda.

Galvojums pamatā ir blakus saistība, kuras uzdevums ir kalpot par citas galvenā parāda saistības nodrošinājumu.

Civillikuma tiesību normas, kas regulē galvojuma institūtu (1692.-1715.pants), paredz divu veidu galvojumus: 1) neekspromisoriskais galvojums (kad kreditoram ar prasību vispirms ir jāvēršas pie galvenā parādnieka un tikai pēc tam pie galvinieka); 2) ekspromisoriskais galvojums (kad galvinieks uzņēmies saistību kā pats parādnieks, šajā gadījumā galvinieks atsakās no Civillikuma 1702.panta pirmajā daļā paredzētajām tiesībām prasīt, lai kreditors vispirms vēršas ar prasību pie galvenā parādnieka).

Konkrētā gadījumā atbildētāji noslēguši ekspromisorisko galvojumu - galvinieki, uzņēmušies saistības kā pats parādnieks, pielīdzinot sevi galvenajam parādniekam, līdz ar to atsacījušies no galvinieka privilēģijas prasījuma, lai kreditors vispirms griežas pie galvenā parādnieka.

Ievērojot ekspromisoriskā galvojuma būtību, kreditoram nav pienākuma vērst savu prasību pret galveno parādnieku un viņš, iestājoties saistību izpildes termiņam, ir tiesīgs uzreiz vērsties pie galvinieka, nemaz nevēršoties pret galveno parādnieku. Taču vērsties pa priekšu pie galvinieka, nevis

galvenā parādnieka, lai panāktu saistības izpildījumu pretēji atbildētāju ieskatam, ekspromisoriskā galvojuma gadījumā ir kreditora tiesība, nevis pienākums.

Ievērojot galvojuma kā saistības nodrošinājuma būtību, galvojums atzīstams nevis par patstāvīgu, bet gan papildu jeb akcesoru saistību, kura daudzējādā ziņā atkarīga no galvenā parāda. Galvojuma akcesoritātes princips *expresis verbis* nostiprināts Civillikuma 1694.pantā, nosakot, ka galvojumam ir nepieciešams spēkā esošs galvenais parāds. Galvojuma akcesoritātes princips caurvijas visiem Civillikuma noteikumiem par galvojumu, definējot galvojuma atkarību no galvenās saistības un pakārtojot galvojuma rašanos, apmēru, pastāvēšanu un izbeigšanos galvenā parāda dinamikai (*sk. Augstākās tiesas Senāta 2011.gada 27.aprīļa sprieduma lietā Nr. SKC-86/2011 (C05061306) 12.2.1.punktu; sprieduma SKC-45/2017 7.punktu*).

Konkrētā gadījumā kreditors – banka - izvēlējās vērsties pie galvenā parādnieka, /datums/piesakot kreditora prasījumu maksātnespējas procesā 174075,83 EUR apmērā (1.sēj., lpp.66), taču parāds maksātnespējas procesa laikā netika segts un ar Latgales priekšpilsētas tiesas /datums/lēmumu izbeigts parādnieka maksātnespējas process (1.sēj., lpp.79).

Galvojums izbeidzas ar katru darbību, kas dzēš galveno saistību, vai ar ikvienu notikumu, kas atsvabina galveno parādnieku (Civillikuma 1710. un 1712.pants). Tā kā galvenais parādnieks nav izpildījis aizdevuma līguma saistības, minēto Civillikuma normu izpratnē nevar runāt par galvojuma saistības izbeigšanos. Tas, savukārt, nozīmē to, ka galvojuma saistība joprojām ir spēkā, un kreditors var prasīt tās izpildīšanu.

Apelācijas sūdzības iesniedzēji izvirzījuši iebildumus par noilguma iestāšanos, norādot, ka 2010.gada 1.janvārī stājās spēkā Komerclikuma D daļa, kuras 406.pantā noteikts noilgums no komercdarījuma izrietošiem prasījumiem triju gadu laikā, ja likumā nav noteikts citādi. Norāda, ka ir iestājies noilgums, jo prasība celta 2017.gada 16.janvārī, bet noilgums jau iestājās 2013.gada 1.janvārī.

Tiesas kolēģija atzīst, ka Komerclikumā paredzētais regulējums attiecībā uz noilgumu ir speciālā tiesību norma attiecībā pret vispārējo noilguma termiņu, kas paredzēts Civillikuma 1895.pantā.

Vienlaicīgi tiesas kolēģija, izvērtējot noilguma piemērošanu, ņem vērā judikatūru un konkrēti, Augstākās tiesas 2017.gada 26.jūlija spriedumā lietā Nr.SKC-327/2017 paustās atziņas, ka Komerclikuma 406.panta norma, kurā paredzēts noilguma tā sauktais speciālais (saīsinātais) termiņš komercdarījumiem, neregulē šī termiņa aprēķināšanas noteikumus. Ja vispārējās tiesību normās paredzētie vispārīgie noteikumi piemērojami tiktāl, ciktāl speciālās tiesību normās nav noteikts citādi (Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma 9.panta sestās daļas 2.punkts), savukārt, kā norādīts iepriekš, ar noilguma iestāšanos saistītos jautājumus Komerclikuma 406.panta norma neregulē, tad ir pamats secinājumam, ka prasītāja ierosinātā strīda atrisināšanai piemērojamas vispārējās tiesību normas. Proti, Civillikuma ceturtās daļas „Saistību tiesības" desmitās nodaļas astotajā apakšnodaļā ietvertās normas, kas regulē noilguma institūtu civiltiesībās, jo speciālās tiesību normās nav jāregulē tie tiesību jautājumi, kuri jau noregulēti vispārējās tiesību normās. Tas nozīmē, ka Komerclikuma 406.panta speciālai tiesību normai, izšķirot konkrēto strīdu, priekšroka dodama vienīgi attiecībā uz noilguma termiņu (trīs gadi), kas atšķiras no vispārējā tiesību normā – Civillikuma 1895.pantā paredzētā (desmit gadi), bet jautājumā, kas skar noilguma termiņa noteikšanu, Komerclikuma 406.panta normai prioritāra piemērojamība nevar tikt piešķirta tādēļ, ka tā minēto jautājumu neregulē, t.i., nesatur noteikumus, kuri papildina vai ierobežo vispārējās tiesību normas (Civillikuma 1902.-1906.pants). Tādējādi tiesas pienākums ir izvērtēt apstākļus, kas atbilstoši vispārējās tiesību normās paredzētajam regulējumam var iespaidot noilguma iestāšanās fakta nodibināšanu, īpaši pie nosacījuma, ja atbildētājs izmantojis savas tiesības atsaukties uz noilguma termiņa notecējumu un prasītājs atsaucies uz apstākļiem, kas pārtrauc noilgumu.

Lemjot jautājumu par noilgumu prasības celšanai, uz ko atsaucas atbildētāji, tiesas kolēģija izvērtē apstākļus, kas var ietekmēt noilguma iestāšanos, tajā skaitā noilguma pārtraukumu.

Kā atzīts tiesību doktrīnā, skaidrojot Civillikuma 1902.pantā definētā jēdziena „noilguma pārtraukums" būtību, noilguma pārtraukums [..] nozīmē to, ka ar pārtraukuma brīdi sāk tecēt jauns noilguma termiņš. Noilguma pārtraukuma sekas attiecas arī uz citiem Civillikuma 1905. un 1906.pantā norādītajiem gadījumiem (*sk. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Ceturtā daļa. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā. Rīga: Mans Īpašums, 1998, 362.lpp.; K.Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata.-Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 282.-283.lpp.; Mg.iur. E. Grīvnieks. Civiltiesiskais noilgums. Jurista Vārds. 13.09.2016./Nr.37 (940)*).

Ja galvinieks uzņēmies saistību kā pats parādnieks (ekspromisoriskais galvojums), viņš atbild par parādu, tiklīdz ir pārkāpta parādnieka saistība.

Atbilstoši Civillikuma 1905.pantam atgādinājums parādniekam pārtrauc noilgumu. Savukārt šā likuma 1906.pants noteic, ka noilgums ir pārtraukts, ja tā tecējuma laikā parādnieks kaut kādā kārtā atzīst kreditora prasību.

Konkrētā gadījumā parādnieks ir atzinis kreditora saistību maksātnespējas procesa ietvaros un saskaņā ar tiesību zinātnieku skaidrojumu "noilguma pārtraukums attiecībā pret galveno parādnieku pārtrauc noilgumu arī attiecībā pret galvinieku"(*????? ??????????? ?????????? ???????? ?????????????? ????. ?.????????? ?., 1914, ?.2.?.2007)* (..) kas izriet no galvojuma akcesorās dabas *(sk. arī K.Torgāns. Saistību tiesības l dala, Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 114.lpp.; Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Ceturtā daļa. Saistību tiesības. (1401.-2400.p.), Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskajā redakcijā. Rīga: Mans īpašums, 1998, 219. lpp.;).*

Bez tam, kā atzīts tiesu praksē, jāņem vērā, ka galvojot par parādnieka saistībām, galvinieks uzņemas risku atbildēt kreditoram par parādnieka saistībām arī tad, ja pēdējais nonāktu finansiālās grūtībās. Līdz ar to, galvinieka atbildības pienākums kreditoram par tāda parādnieka, kurš nonācis maksātnespējas situācijā, saistībām tieši atbilst galvojuma mērķim. Turpretī galvinieka atsvabināšana no pienākuma atbildēt kreditoram par galvenā parādnieka saistībām tikai tā iemesla dēļ, ka parādnieka sliktais finansiālais stāvoklis to novedis līdz maksātnespējai, ir pretrunā ar galvojuma mērķi.

Minētais ir pamats tam, lai galvojuma mērķim piešķirtu prioritāti pār galvojuma akcesoritāti, kā rezultātā gadījumā, kad galvenais parādnieks – komercsabiedrība -izbeidzas (tā tiek izslēgta no komercreģistra, izbeidzot maksātnespējas procesu), galvojums no papildu saistības pārtop par patstāvīgu saistību, vienlaikus arī kreditora prasījums pret galvinieku no galvenajam prasījumam piederīga prasījuma kļūst par patstāvīgu.

Pie šādiem apstākļiem nav pamatota apelācijas sūdzības iesniedzēja atsauce uz Augstākās tiesas 2017.gada 4.jūlija spriedumu lietā Nr.SKC-248/2017 attiecībā uz kreditora atgādinājumu. Ņemot vērā, ka prasība pret galveno parādnieku nebija noilgusi, pabeidzot galvenā parādnieka maksātnespējas procesu, galvojuma saistība kļuva par patstāvīgu saistību. Līdz ar to prasība ir celta Komerclikuma 406.pantā noteiktā termiņā, kā to pamatoti secinājusi pirmās instances tiesa.

Civillikuma 1714.pants, uz kuru kā pamatu prasības noraidīšanai atsaukušies apelācijas sūdzības iesniedzēji, noteic, ka galvinieks atsvabinās no savas atbildības, kad kreditors rīkojies nolaidīgi, izdarot piedziņu no parādnieka, un pielaidis pēc apstākļiem neatvainojamu vilcinājumu.

Tiesību doktrīnā, atklājot šīs normas saturu, norādīts, ka tad, ja galvinieks ir spējīgs pierādīt, ka, iestājoties saistību izpildes termiņam, parādniekam bija manta, uz kuru vērst piedziņu, un kreditora nolaidīgas rīcības dēļ, nevēršot piedziņu pret parādnieku, tam bija iespēja šo mantu atsavināt vai citādā veidā samazināt tās vērtību, kā rezultātā piedziņa no viņa ir kļuvusi apgrūtinoša vai pat neiespējama, galviniekam ir iespēja izvairīties no saistību izpildes pret kreditoru (*sk.Torgāns K. Saistību tiesības. I daļa. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 114.lpp.*). Tomēr panta noteikumi attiecībā uz kreditora nolaidību un neatvainojamu vilcinājumu neattiecas uz galvinieku, kurš uzņēmies saistību kā pats parādnieks (*sk. Latvijas Republikas Civillikuma komentāri. Saistību tiesības (1401.-2400.p.). Otrais izdevums, prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā, Rīga: Mans Īpašums, 2000, 221.lpp.*).

To, ka ekspromisoriskā galvinieka atbildības nosacījumi ir līdzvērtīgi paša parādnieka atbildībai un tādēļ Civillikuma 1714.pants šādā gadījumā nav piemērojams, savos nolēmumos atzinusi arī Augstākā tiesa (*sk. Augstākās tiesas 2011.gada 27.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKC-86/2011 (C05061306), 2015.gada 28.augusta spriedumu lietā Nr.SKC-99/2015 (C24127012); 2017.gada 17.februāra spriedums lietā Nr.SKC- 46/2017).*

Taču jebkurā gadījumā lietā nav konstatēta kreditora (prasītāja) nolaidība, izdarot piedziņu no galvenā parādnieka. Pie šādiem apstākļiem minētais atbildētāju arguments nevar būt par pamatu prasības noraidīšanai.

Tiesas kolēģija atzīst par nepamatotu arī apelācijas sūdzības iesniedzēju argumentu, ka prasītāju vilcināšanās vērst prasību pret galviniekiem ir novedusi pie tā, ka regresa prasības celšana pret galveno parādnieku vairs nav iespējama, jo saskaņā ar Civillikuma 1705.pantu galvinieks var vērst savu regresa prasību pret galveno parādnieku tikai pēc tam, kad viņš patiesi nolīdzinājis parādu vai tā daļu vai vismaz ar tiesas spriedumu viņam uzlikts pienākums to nolīdzināt.

Ņemot vērā, ka pēc maksātnespējas procesa pabeigšanas galvojums kļūst par pastāvīgu saistību, galvinieks zaudē savas regresa tiesības pret galveno parādnieku. Ir jāņem vērā, ka galvojuma mērķis ir parādnieka saistību nodrošināšana, nevis regresa tiesību piešķiršana galviniekam. Primārais galvojumā ir tieši kreditora prasījuma nodrošinājums un tikai pēc prasījuma apmierinājuma no galvinieka puses – regresa tiesību piešķiršana galviniekam. Tādējādi regresa tiesības ir pakārtotas galvojuma mērķim.

Prasības summu atbildētāji nav apstrīdējuši. Pie šādiem apstākļiem tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa pamatoti prasību apmierinājusi.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 195.pantam, Civillikuma 1765.pantam, Prasītājam nosakāmas tiesības saņemt likumiskos procentus 6% gadā no parāda līdz sprieduma izpildei.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus proporcionāli apmierināto prasījumu apmēram.

Līdz ar to no atbildētājiem par labu prasītājam piedzenami tiesas izdevumi: samaksātā valsts nodeva par prasības celšanu 3313,70 EUR, prasības nodrošinājumu 856,50 EUR un samaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 7,83 EUR.

Savukārt saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta otro daļu no atbildētājiem par labu valstij piedzenami nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par pavēstu un citu dokumentu piegādāšanu 4,05 EUR (1,85 EUR pirmās instances tiesā un 2,20 EUR apelācijas instances tiesā) apmērā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 195., 204^{1}. 430., 432., 434.pantu Civillietu tiesas kolēģija,

n o s p r i e d a :

AS "Swedbank" prasību pret /pers. A/ un /pers. B/ par parāda piedziņu apmierināt.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, un /pers. B/, personas kods /personas kods/, solidāri par labu akciju sabiedrībai "Swedbank" reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, parādu 171300,62 EUR (viens simts septiņdesmit viens tūkstotis trīs simti *euro un 62 centi*), atzīstot AS "Swedbank", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt 6 % gadā no pamatparāda.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, un /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu AS "Swedbank", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, tiesas izdevumus 4178,03 EUR(četri tūkstoši simt septiņdesmit astoņi *euro* un 3 centi), jeb 2089,02 EUR (divi tūkstoši astoņdesmit deviņi *euro* un 2 centi) no katra.

Maksājumus par labu AS "Swedbank", reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, ieskaitāmi AS "Swedbank" norēķinu kontā Nr./konta numurs/.

Piedzīt no /pers. A/, personas kods /personas kods/, un /pers. B/, personas kods /personas kods/, par labu valstij ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 2,03 EUR (divi *euro* un 3 centi) no katra, kas ieskaitāmi kontā: Tiesu administrācija, Valsts kase, reģistrācijas Nr./reģistrācijas numurs/, BIC kods TRELLV22, konts /konta numurs/.

Noteikt /pers.A/un /pers. B/ sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā un iemaksājot drošības naudu.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese R.Vīva

Tiesnese L.Kraule

Tiesnese A.Klaiše